



IUS-INFO 30 let

PRAVNE VSEBINE

DNEVNI IUS-INFO

NAROČNIŠTVO IN PODPORA

MOJ IUS-INFO

> Prijava  
> Nov uporabnik

Išči po

kolumnah

iščite po vsebinah portala ...

Najdi

> Po zbirkah

> Napredno



IUS-INFO > Kolumna > Članek

> V središču

> Tednik IUS-INFO

> Novice

> IUS kolumna

> Izbor dneva

> Napovednik dogodkov

> Novo iz Pravne prakse

> 10 najvplivnejših pravnikov

> Multimedijski arhiv



K O L U M N A

20.8.2018

Jan Zobec

## Kaos v Podeželici

Slovensko esteblišment pravištvo se ima v dominantni večini za napredno in levo usmerjeno. Tako zelo, da se celo takrat, ko se nekdo iz te elite postavi za nekoga iz konservativnega bloka, ker so mu bile v sodnem procesu dramatično kršene človekove pravice, bralcem ali svojim »šefom« uvodoma opraviči, da tega človeka ne ceni, da njegovo politiko in njegova ravnanja ne odobrava, celo prezira, a da je šla sodna mašinerija tokrat le predaleč ter da zato zoper flagrantno lomastenje po človekovih pravicah dviga svoj glas.

S tem doseže trojni učinek. Pravni »samaritan« pošlje signal, da smo oblastniki Mi, napredni, levo in zato pravilno usmerjeni, drugič, da si zato nekdo, ki to ni in si upa javno nastopati kot desničar, ali, kar je neprimerljivo hujše, kot nekdo, ki ogroža globoko državo, v resnici ne bi zaslužil njegove pravno-strokovne milosti, in, tretjič, ker smo gospodarji Mi (konkretno Jaz, moja veličina), si lahko privoščimo milost in velikodušnost ter kdaj pod svojo pravičniško perut vzamemo tudi kakšnega globoko državo ogrožajočega desničarja, ki se mu godi prehuda krivica – saj smo vendar človekoljubi, humanisti in posestniki ter zato ekskluzivni razlagalci liberalnih vrednot.

Sporočilo te zgodbe je jasno in otipljivo. Tudi sodstvo mora slediti temu zgledu ter biti (in po večini, zagotovo njegova »vodstvena struktura«, vsekakor je) levo, napredno in »pravilno« usmerjeno, nazadnjaki, konservativci in desničarji, kolikor jih med njimi sploh je, pa naj svoje nazorske usmeritve skrivajo, in predvsem, za boga, naj ne rovarijo proti globoki državi – ta je namreč Zakon. In navidezno, fasadno opravičilo za tak imperativ: Sodstvo mora biti neodvisno. To pa ni, če se kdo od sodnikov spogleduje s konservativnimi in nazadnjaškimi pogledi, sploh pa, če ščuva zoper strukture globoke oblasti. V Podeželici zato konservativci lagodno preživijo samo v dveh oblikah: bodisi kot kriptokonservativci, ali kot »žlahtnik« konservativci. Slednji lahko kvasijo karkoli, a le, če se klanjajo globoki državi in njenim šefom. Globlji, ko so njihovi pokloni, več drobtinic pade v njihovo menažko – npr. od zaposlitev v javnih ustanovah do naklonitve njihov ego božajočega pojavljanja v globokodržavnih (mejnstrim) medijih.

Ampak, k stvari. Kaj sploh je konservativno in nazadnjaško – ter kaj napredno in, recimo, levičarsko? Če pustimo ob strani klasična ideološka izhodišča na osi delo – kapital, enakost – meritornost (enakopravnost in enakost v možnostih) ter javno – zasebno, pa tudi evolucionizem – kreacionizem, kjer se tradicionalno lomijo ideološka kopja, je v resnici keč v nečem drugem. To pojasni, kdo drug kot ikona liberalnega konservativizma, eden najvplivnejših zahodnih intelektualcev, Jordan B. Peterson v letošnji uspešnici *12 pravil za življenje – protistrup za kaos*.

Knjiga je že na prvi pogled kontroverzna – njen naslov bralca takoj asociira s plehkimi priročniki za samopomoč: za uspešno življenje, učinkovito zapeljevanje, s triki o pridobivanju »prijatelj« , o eksponentnem izgubljanju telesne teže in s podobnimi cenenostmi. A nikakor ne sodi v ta žanr, čeprav že naslovnica pravi, da gre za mednarodno uspešnico. Knjiga tudi ne spada v kategorijo akademskega pisanja – četudi je avtor akademski težkokategornik in čeprav je knjiga dostojno podprta z referencami - na 357 straneh (v slovenskem prevodu) ima 220 opomb. V sebi združuje večplastno psihološko, antropološko, filozofsko, zgodovinsko, teološko, tudi literarno intelektualno avanturo erudita, pretkano z empiričnim izkustvom, osebnimi dramami in anekdotami, z arhetipskimi zgodbami, z lastnimi izkušnjami kliničnega psihologa, z biblijskimi pripovedmi, ki s sijajnimi, neomajnimi argumenti (tako se mi vsaj trenutno zdi) na prafaktorje razsujajo mitologijo militantne postmoderne naprednosti in neomarksizma. In kaj je njegovo glavno orodje – v bistvu prastare v desetisočih, stotisočih let in več nakopičene resnice o nas samih, ki jih globoko v sebi nosi vsak od nas – le da si jih zaradi vse bolj agresivnih, vsiljenih turbointelektualnih ideoloških histerij, ki obvladujejo zahodno postmoderno intelektualno sceno, nočemo priznati, se jih bojimo priznati, ali pa smo jih v strahu, da ne bi izpadli neintelektualni, zahojeni podeželski telebani, odzavestni. Dragi intelektualni napredneži, knjiga o vas ne sme te vedeti.

ARHIV

Zadnje kolumne

AVTOR



Jan Zobec

Vrhovni sodnik na Vrhovnem sodišču RS, bivši ustavni sodnik  
[Jan.Zobec@us-rs.si](mailto:Jan.Zobec@us-rs.si)

2018

[Kaos v Podeželici](#) (20.8.2018)

[Kjer je beseda, tam je moč](#) (23.7.2018)

[Podeželska Oceanija](#) (25.6.2018)

[Dva svetova](#) (28.5.2018)

[Telefonska justica po slovensko](#) (30.4.2018)

[Temelj zaupanja v sodstvo](#) (26.3.2018)

[Zgodovina se ponavlja – najprej kot tragedija, potem kot farsa](#) (26.2.2018)

[Alternativna dejstva na Vrhovnem sodišču](#) (29.1.2018)

2017

Vam lahko pomagamo?



Peterson ni pravnik. Zato pravo nominalno v njegovi knjigi ne igra niti stranske vloge – le bežno postatira. Pa vendar je za pravnike še kako koristna in uporabna. Tako individualno, v pomenu, kako osmisлити svoje življenje, najti v sebi prave spodbude in potencialne, kot kolektivno, na ravni razumevanja in doumevanja omnikulturnega fenomena prava. Knjiga že v (pod)naslovu razodeva svojo usmeritev, svoj temeljni namen in cilj. Ambiciozno pove, da je protistrup za kaos. Tisti kaos, ki je nasprotje redu, stanju, po katerem bolj ali manj stremi vsak od nas in ki je uresničljivo predvsem v interakcijah človeških individuumov. Red je raziskano, poznano ozemlje, varnost, predvidljivost, stabilnost, trajnost, nespremenljivost. Če smo normativno integrirani, potem mir, lagodje, brezskrbnost, pomeni praspomin na stanje pred fiaskom v rajskem vrtu. Temeljni civilizacijski in institucionalni nadomestek tega reda je pravo. Domišljijsko ga simbolizira moški princip. Na nasprotni strani biva temna negacija reda – kaos, domišljijsko usimbojen kot ženski princip. Kaos je *terra incognita*. Kaos je, ko gredo stvari narobe. Je širokopaletni pojem – od drobnega nereda, ko ti ukradejo bicikel, do razpada, razkroja, uničenja, katastrofe – in se pojavlja tako individualno (smrt otroka, ljubljene osebe, bolezen, bankrot, spor, izguba službe, izdaja, prevara, sramota) kot kolektivno (kataklizme, vojne, revolucije, razkroj vladavine prava, ugrabitev države in njenih institucij – globoka država). A vendar je to neznano, ta groza in trpljenje hkrati tudi začetek nečesa novega, morda boljšega, naprednejšega, zgodovinsko, na ravni človeštva, novega reda. Iz kaosa se lahko (v t.i. trenutku ustavnosti) rodijo čudovite reči. Izstopajoč primer je EKČP kot neposreden produkt grozot dveh totalitarizmov in grožnje s tretjim.

Nerazdružen polarno nasprotujoč si par reda in kaosa ponazarja taoističen simbol totalnosti z dvema kačama, belo in črno, jin- jang, kjer red – jang moški princip simbolizira belo polje s črno piko, jin, kaos, pa črno polje z belo piko – ženski princip. Avtor razloži, da »po taoističnem prepričanju najdemo pomen na meji med tem večno prepletenim parom« ter da »hoditi po tej meji pomeni ostajati na poti življenja, na božanski poti«. Absolutna vladavina reda, ukoreninjenost v red in potem ponotranjenost reda pomeni blaženo spokojnost, a vodi v pasivnost, dolgočasje, infantilnost, nekoristnost, lenobo in končno v izrojenost. Kaos, nasprotno, izničuje mir, življenje dela neznosno, kratko in bedno, pomeni Hobbesovo predpravno stanje, vojno vsakogar zoper vsakogar. A v sebi nosi tudi izziv, nov začetek, novo ozemlje, kliče k akciji, razvoju, napredku. In kje je tu konservativno – napredno, desno – levo? Zaradi poenostavitve skrajno posplošeno: konservativno ljubi red, napredno se nagiba h kaosu. Dvanajst pravil za življenje daje smernice, kako najti ravnotežje, kako hoditi po taoistični poti življenja, po stičišču med redom in kaosom, kako najti to pot in z njo smisel. Vrta se okoli ene same osi, osi red – kaos. Prav ta os je do milimetra poravnana s poklicno osjo pravnikov, v prvi vrsti sodnikov.

Poklic sodnikov je namreč kaj drugega kot reševanje sporov, se pravi neprestana hoja po ločnici med redom in kaosom. Tako kot je pravo institucionalno utelešenje reda, je spor, kot njegov antipod, kaos – od miniaturnega kaosa, ko se posameznika prerekata okoli meje na cvetličnem vrtu, do primera, ko prezadolženi družini grozi evikcija. Z vsakim sporom je pravni red na preizkušnji – bo vzdržal, ali bo treba vzpostaviti nov red. Ali pa, kar se tudi dogaja, spor, ki v resnici to sploh ni, ker je samo skonstruiran z zlorabo prava, »rešiti« na enako podel način – destruktivno, torej ne z vzpostavitvijo novega reda, v resnici z nadgraditvijo (obstoječega) reda, ampak z destrukcijo, s pretvorbo obstoječega reda v kaos, kar pomeni z razgradnjo prava in zanikanjem reda ter z vzpostavljanjem institucionalnega kaosa.

Zato dihotomija sodniki konservativci in sodniki progresivci (do nedavnega priljubljena zlasti v ZDA kot delitev na originaliste in liberalno usmerjene proponente koncepta *living constitution*) v resnici ne drži vode. Spregleda bistvo. Kajti to bistvo je temeljna narava in poklic sodnika: hoja po najtežji, a božanski poti med redom in kaosom. Sodnik, še posebej oni, ki ustvarja precedense in tvori živo pravo, zaradi narave poklica ne more biti absoluten redoljub – konservativec, strahopetec, ki bi se iz kaosa umikal v red (hiperpozitivist, formalist, črkobralec), niti kaotik – absolutni progresivec (pravni samovoljnež, destruktivec). Biti mora, kot temu pravi Peterson, junak, tisti, ki kaos pretvarja v nov red. Seveda ne samovoljno, poljubno in na način jurisprudence po občutku, ampak na podlagi obstoječega (pravnega) reda, na čelu katerega kraljuje Ustava kot temeljno aksiološko soglasje in večno tkivo družbenega sobivanja. Torej, iskanje in najdenje novega na podlagi nakopičene preteklosti. Ali, kot pravi avtor omenjene knjige, »[Z]a hojo po tej temeljni dvojnosti moraš biti uravnotežen: z eno nogo trdno opt na red in varnost, z drugo nogo pa v kaosu, možnosti, rasti in pustolovščini.« Z eno nogo je treba stati v tem, kar poznamo, razumemo in obvladamo, z drugo v tem, kar raziskujemo, obvladujemo, krotimo in pretvarjamo v red. Takrat bo iz globin tragične in z grozo kaosa prežete Biti vzniknil odrešujoč smisel - smisel, ki se je aktiviral v kaosu, vendar po zaslugi nakopičene in zgoščene preteklosti (reda in varnosti). In ta smisel premaga kaos – ter ustvari (nov) red.

Kvaliteta sodnikov se zato ne more – in ne sme izražati (le) s številom rešenih zadev, odkljudanih, odčrtanih in z numeričnimi uspehi. Sodnika junaka se prepozna po pravni ustvarjalnosti – tako kot se sodnika kaotika – pravnega destruktivca, samovoljneža prepozna po demontaži, izkrivljanju prava, še posebej ustave (ki je že po definiciji vselej pametnejša od sodišča), po grobih kršitvah človekovih pravic (reda), skratka po spreminjanju prava v kaos. Slovensko sodstvo premore prve in druge. Kdo so eni in kdo drugi, ni težko ugotoviti. A kot velja za celoten sistem Podeželice, boste tako kot v njenih drugih podsistemih, tudi v sodstvu vse praveč enih in drugih našli tam, kjer jih ne bi smelo biti - na mestih. In posledica: po Podeželici zmaguje in se širi z najpomembnejšim sporočilom, nasvetom in pravilom,



ki nam ga prinašajo Petersonova spoznanja: Drage kolegice in kolegi sodniki, bodite junaki, ne bojte se kaosa, spopadite se z njim – tako zasebno – in še bolj poklicno – tudi, ko gre za vaš osebni poklicni položaj in ugled v sodnem podsistemu. Postavite se zase, samozavestno, pogumno in odločno. In ne kuhajte zamere, uprite se krivicam, postanite junaki lastnih pustolovčin!

**Jan Zobec**  
[Jan.Zobec@us-rs.si](mailto:Jan.Zobec@us-rs.si)

Stališča v prispevkih so izključno mnenja avtorjev in ne izražajo mnenja družbe LEXPERA d.o.o., ki za vsebino prispevkov ne odgovarja.

Za komentiranje morate biti prijavljeni.

Komentar bo javno objavljen

Shrani

